

VÄHEM VIRISEMIST! Mella on alati optimistlikult häälestatud – ükski idee ei jää tal teostamata vaid puude tõttu. Kui ta tahab, käib tantsimas, kui tekib isu, räägib raadios juttu.

Varvastega maaliv Mella:

«Tehnoloogia kompenseerib võimetust mitte rääkida.»

Kuigi füüsilise puudega Meelis Luks ehk Mella ei saa rääkida ega kõndida ja maailmaga suhtlemiseks kasutab ta peamiselt oma varbaid, jagub mehel energiat kõikjale – talle meeldib maalida, tantsida, raadiosaadet juhtida ja isegi loenguid pidada. Ja see pole sugugi veel kõik!

Mella (46) moto on lihtne: «Elu on elamiseks, mitte virisemiseks!» Ja kui teinekord juhtub sedagi, et tegude asemel tuleb järgida inimese sõnu, siis tema ei tagane enda öeldust. Vastupidi, siiani on Mella kõik oma unistused täide viinud, puuet pole ta kunagi takistuseks pidanud.

Kunst rahustab hinge

Mella sündis tegelikult terve lapsena. Küll aga mängis saatus vingerpussi – juba sünnile järgnenud päeval avastati tal reesuskonflikt. «Kõik oleks ju korras olnud, kui samal hetkel oleks Rapla haiglas vajaliku grupi verd leidunud. Seda aga polnud ja puudus ka auto, millega seda Tallinnast tuua. Kui lõpuks haigla enda probleemid lahendatud sai ja mulle verevahetus tehti, oli minu aju liikumiskeskus juba pöördumatult kahjustada saanud,» teab ta.

Nõnda ei suuda Mella enda liigutusi täies mahus kontrollida ja kätega täpsust nõudvaid asju teha. Selle asemel kasutab ta kõigiks asjatoimetusteks hoopis varbaid. «Ma maalin, pintsel varvaste vahel. Klõbistan arvutiga, saadan moblaga SMS-e, teen iPadiga pilte ja filme. Tänapäeva tehnoloogia võimalused kompenseerivad ka minu jaoks kõige raskemat puuet – võimetust rääkida,» loetleb ta.

See, et keha ei taha kuuletuda, pole meest kuidagi takistanud tegelemast oma suurima armastuse maalimisega. Viltpliiats suruti talle pihku juba kolmeaastaselt. «Just pih-

ku, sest see oli nagu loogiline. Keegi ei tulnud selle pealegi, et varvastega võiks ka pliiatsit hoida. Joonistasin siis igasugu pilte, peamiselt enda mänguasju,» pajatab kunstnik ja mäletab, et tegelikult oli käega joonistamine tema jaoks ikka tohutu pingutus. «Kui lõpuks kirjutuspulga varvaste vahele torkasin, oli see mulle suur kergendus.»

Tegelikult polegi Mellal kunstiga tegelemiseks alati pliiatseid, pintsleid ega värve tarvis: «Tegin seda üksvahe ka tavalise mehaanilise trükimasinaga – trükkisin tähtedest koosnevaid pilte.» Nõnda valmisisid tema käe all nii Miki-Hiire kangelased kui ka Leopold ja tema sõbrad. Muide, trükimasinapildid said käsitööhuviliste seas väga populaarseks, kuna nende järgi sai hästi ristpistes tikkida ja kududa.

Kuigi Mella on väga produktiivne ja tema teosed on kaunistanud ka näiteks Soome, Ungari, Mehhiko ja virtuaalselt ka Saksamaa näituseseinu. ei maali ta sugugi iga päev. Selleks peab ikka vaim peale tulema! «Kunst rahustab hinge, annab jõudu edasi minna,» kinnitab ta ja selgitab, et näitustega n-õ pildis püsimine on talle oluline selleks, et näidata teistele – ka nii

on võimalik maalida ja end teostada: «Tahan tõestada, et on võimalik olla teistega võrdväärne. Seetõttu on mu eesmärgiks ikka rohkem maalida ja näitusi teha.»

Moodsa tehnikata ei saa

Lapsepõlves viibis Mella tihti taastusravil, ikka pooleteise kuu kaupa. Need tegid tema tervist ka omajagu paremaks. Praegu mees aga ravi ei saa. «Kui ma seda sooviks, siis ehk aastas kuni 15 päeva saaksin ravi, aga mu füüsis on enam-vähem hea, nii et polegi nii oluline seda olematut ravi aega kasutada. Kui aega on, treenin ennast ise.

Isegi arsti pole ma juba mitu-mitu aastat külastanud,» tunnustab ta ausalt.

Mella ei pidanud lapsepõlves pikki tunde koolimajas veetma, ta oli koduõppel ja lõpetas nõnda üheksa klassi. Ta on tänase ni agar iseõppija. Interneti abiga on mees end arvutialaselt harinud ja mitmedki kodulehed on tema loodud. «Päris programmeerijaks ma end siiski ei pea, kuigi oskused on mul olemas. Pigem suudan arvutiga teha seda, mida vaja on. Kujundan veebilehti, administreerin servereid, võõrad pole ka e-poed,» pajatab mees. «Leiba see amet lauale ei too, sest ma pole end

«Tahan tõestada, et mul on võimalik olla teistega võrdväärne.»

«JALAMEES» MELLA: Kuigi alguses üritati Mellat ikka käsi korrektselt kasutama õpetada, muutus ta elu päeval, mil ta sai kirjutuspulga varvaste vahele. Nüüd käib tal kogu suhtlus just varvaste abiga.

MOODNE AEG: Jalgade abiga saab Mella hakkama ka oma ratastooli juhtimisega.

selle tööga teadlikult sidunud.»

Tehnikaarmastus on Mellal suur – tänu sellele on tal võimalik maailma jäädvustada. Talle meeldib väga pildistada, kuigi tehniliselt on see vaevanõudev. «Pildistamine muutus mugavamaks, kui sain iPadi, mille kinnitasin ratastooli külge. Pärast seda olengi salaja või avalikult üritustel ja niisama looduses pilte klõpsutanud. Mul on praegu üks parema optikaga kaamera ratastoolikinnitust ootamas. Kui selle saan, peaks minema veel huvitavamaks,» on Mella piiritutest võimalustest põnevil.

Line-tantsu MMile!

Kuigi Mella liigub igapäevaselt ratastoolis, on ta kirklik tantsuhuviline. Ta andis sõr-

me line-tantsule juba üheksa aasta eest. «Kui 2005. aasta sügisel algasid Eesti line-tantsu korüfee Kaie Segeri juhitud tantsutrennid Tallinnas, olin ma kohal – muusika taktis keerelda on ju ikka lahe ja minu jaoks suur vaheldus,» jutustab ta.

Möödunud aastal käis Mella lausa Leedus karikavõistlusel. «Seal tulin ma küll viimasele kohale, aga kuna võistlejaid oligi ainult kolm, ilutseb mu toas kamina-silmsil karikas,» muheleb ta. Nüüd on aga õpetaja Kaie lubanud, et aitab Meelisel MMile pääseda. «Eks aeg näitab!» sõnab

«Olen tundnud armastust ja jaganud seda ka ise.»

tantsuhuviline lootusrikkalt.

Kui selles loos kasutame sõnu «räägib Mella» või «ütleb Mella», siis tegelikult tähendab see muidugi seda, et kunstnik kirjutab, sest ta ei räägi. Samas tõestab Meelis siingi, et võimatuid asju pole olemas – nimelt juhivad ta juba pikalt internetiraadios Muusikamoos oma jutusaadet! Seda aitab Mellal taas teha moodne tehnoloogia – spetsiaalne arvutiprogramm muudab tema kirjutatu kuuldavaks kõneks.

«Mu saadete üheks läbivaks teemaks on olnud erivajadustega inimesed. Ma küll ei teinud ühtegi saadet möödunud hooajal, kuid ma ei ütle, et nüüd on selle hobiga lõpp. See aeg oli omamoodi suurte väljakutsete periood. Sai ju intervjueritud mitmeid tuntud inimesi, teiste hulgas näiteks Valli-Lember Bogatkinat, Aleksei Turovskit ja Aapo Pukki. Tegemata on veel intervjuu Hannes Võrnoga ning mõtteid on palju,» seletab Mella.

Oma kogemustest palju võimaldava tehnoloogiaga on ta käinud loenguid pidamas ka IT Kolledži tudengitele. «Teemaks oli suhtlus arvutite abil ja inter-

netis. Aga esinenud olen ka mitmel pool mujal, näiteks olen näidanud puuetega lastele, kuidas ma joonistan. Samuti teinud töötube, kus kõik saavad jalaga joonistamist proovida,» kirjeldab ta ja kutsub kõiki edaspidi tema töötubadest osa võtma. Miks

mitte proovida midagi uut ja lahedat?!

Unistus printsessist

Kuigi Mella tutvusringkond on küllaltki suur, ainuüksi Facebookis on tal üle 950 sõbra, suhtleb ta nendega siiski interneti teel. «Elan maal, kuhu ei sõida näiteks Tallinnast ühtegi otsebusi. Nõnda ei kohtu ma sõpradega väga tihti,» tunnistab ta. «Kui aga päriselus kokku saame, on suhtlemisel taas abiks arvutid ja iPad. Ja ka nii saab, et ma kirjutan jalaga trükitähti pörandale, selleks ei kasuta ma aga ei paberit ega pliiatsit, ning sõbrad loevad tähed kokku. Nii suhtlen ka vanematega.»

Kuigi Mella rõõmsameelsus on nakatav, tabab tedagi teinekord kurvameelsus. Eks ikka sama asja pärast, mis paljudele üksiku-

tele muret valmistab – selle ainsa ja õige leidmine, kellega armastust jagada. «Tulevik on tume, kui ei paista seda inimest, kes oleks rohkem kui sõber. Või kui ühel päeval pole ka selliseid sõpru või abilisi, kes minuga tahaks ringi sõita ja mind abistada,» tunnistab ta ausalt. Samas – Mella lubab, et tema pead norgu ei lase. «Elu ongi selline – mure ja rõõm käsikäes. Aga rõõmu on minu elus küllaga. Iga valmiv maal on puhas rõõm, iga töösaavutus on rõõm ja üldse on ju elu ilus!»

Kuigi Mella kahtleb armastuse olemasolus, tunnistab ta ausalt, et unistab sellest väga tihti. «Unelen tihti sellest ühest õigest, kes pidi igaühel kuskil leiduma. Mina vist pole temaga veel kokku sattunud,» mõtiskleb ta ja lisab, et tegelikult pole ta

kunagi üksi olnud: «Olen tundnud armastust ja jaganud seda ka ise. Silmarõõme on ikka olnud ja ehk on mõni ka praegu. Aga teistmoodi olemine teeb selle asja keerulisemaks. Lihtsam on olla minu sõbranna kui midagi rohkemat...»

Küll aga on Mella kindel: «Unistan, et leian oma printsessi, kellele kingiksin kuu, tähed ja kimbu kuumi päikesekiiri.»

Mellal on veel palju unistusi. Osa neist on juba täitunud, osa alles vajavad täideviimist. «Ma sooviksin kunagi jalgadega autot juhtida. Ja pääseda line-tantsuga maailmameistrivõistlustele,» toob ta välja kaks oma unistust. Ta teab, et ju need soovid ka täituvad. Kui mitte kohe, siis veidi aja pärast. Tuleb vaid kannatlikkust varuda. HEIDI TOOME

LAULUPEO RONGKÄIGUS: Mella oli möödunud nädalalõpul ka laulupeo rongkäigus kohal! Muide, sellest ajast, kui tema näitus ühe Tallinna hooldushaigla seinu kaunistas, on praegune peaminister Taavi Rõivas Mella suur fänn. «Ta käis mind ka rongkäigus tervitamas. Hästi lahe mees!» kiidab Mella.

Roman Baskini SUVELAVASTUSED juulis ja augustis

HAMLET
RAKVERE linnuses

PREILI JULIE
KÕUE mõisas

MESALLIANSS
OHTU mõisa tallisaalis

Piletid Piletilevist ja Piletimaailmast. www.kell10.ee